

En el transepte n'hi ha una altre de torre que té la meitat de l'altura de les dos citades. Es puja a ella per una escala de caragol que dóna a l'església i té encara la volta del pis, un petit absis, amb restes d'una creu de pedra en la volta i el forat per l'escala de fuseta. Conserva uns marlets molt alts i està revocada com el campanar. Com aquest serveix d'estreb a la feixuga volta de l'església.

Hi han també restes d'una torre de defensa damunt la porta de entrada qui sab si amb l'ofici de defensar-la de les escomeses del eastell, quan aquest no pertanyia al monestir.

ALTRES DEPENDENCIES

El primer cós que es troba al franquejar el cenobi de Sant Pere de Roda és el destinat a les dependències accesoris. Entrant per la feixuga volta mig tapada per les ruïnes, al costat esquerra i damunt el pati de l'església, un porxo amb columnes de rebble precedia a les cel·les dels criats. A l'altre costat de la porta, una petita habitació tenebrosa, tallada en la roca, constituïa la presó; que també els monjos respiraven a bastament l'altívosa irreconciliable de la edad mitjana.

Una escala que arrenca del pati, pel cantó dret, pujava a les quadres, forns, dipòsits i corts, en l'extrem sur de l'edifici, en una de les quals s'hi veuen encara restes d'un conc.

Sota les habitacions dels criats hi ha unes cel·les qual utilitat és difícil d'esbrinar. Possiblement era un recull de peregrins, potser un quarter de tropa, qui sab si allotjaments per a els forasters. Estan construïdes amb superbes voltes de canó i en forma de cúpula, prodigiosament conservades. En les parets hi han espitlleres per la defensa de l'entrada.

A la dreta del vestibul, atravesant el campanar, una portella conduïa al cor, i per l'esquerra, altra franquejava la volta de la galiléa, de la qual es domina tot el pati.

nostre Empordà tenia una font d'estudi tan o més important que la de Provença. Si aquesta no es manifesta clara i detalladament en altres cenobis és per la raó de la seva poca importància, més clarament, per la falta de mitjans.

Les columnes de Santa Maria de Besalú són aproximadament vuit vegades l'altura del capitell. La columna de l'altar major de Sant Pere de Roda és molt més alta que les citades. Per contra, les superposades de la nau central són baixes, ço que feu escriure a Pi i Margall l'afirmació ja apuntada. Això demostra precisament el sentit estètic de l'arquitecte que volgué donar un relleu a l'altar, posant una columna sola a cada banda i treient la fredor de les parets de les naus amb la superposició de dues que, naturalment, no podien tenir la proporció corrent. Pensà molt bé que una columna sola, o bé hauria necessitat un capitell monstruós, o bé hauria sigut excessivament llarga, donada la incomparable alçària de l'església.

EL CLAUSTR

El claustre és el cor del cenobi. La seva importància és ben definida, doncs al voltant d'ell s'hi esmunyia la vida apacible dels monjos de Sant Pere. En cap part com en aquest monestir devien atendre's al problema del vent, construint galeries baixes, sapades per a resguardar-se de ses furients escomeses.

Es troba aquest contigu a l'església, a la dreta del creuer. Una escalinata amb volta de reblla puja a éll, doncs té un nivell de dos metres respecte al pla del temple. Avui està despullat de columnes i abandonat a la ruïna més llastimosa, entre altes i espinoses vegetacions.

És el claustre un quadrilater irregular i molt sever. El costat que va perpendicular a l'eix de l'església en la part de l'escalinata, té 17'50 metres. En el seu mig hi ha una porta que comunica amb l'entrada del cenobi per mitjà d'un vestibul i al pati gran ja descrit. Aquest era l'accés habitual del temple; per éll hi entraven les corruës de peregrins, els pròcers de l'Empordà, i fins els magnats de